

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas NO: 1980/ 543

Karar NO: 1981/17

ÖZET : Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı kararının 4.maddesi kapsamına giren,sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin ve 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/b. maddesindeki irtibat hali bulunan suçlara ait davaların Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiği Hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Saffet Özdemir, Faruk Büyükdere, Sezai Aba

O L A Y : Sol görüşlü olarak tanınan Atilla Kaytancı, 4.12.1978 günü Kayseri'de, şeker fabrikası karşısı Yazı Bağları mevkiinde tabanca ile vurulup öldürülmüş olarak bulunmuştur. Kayseri Cumhuriyet Savcılığı 26.6.1979 günlü iddianamesinde, ölen Atilla Kaytancı'nın sol görüşlü olduğunu, olay tarihinden önce sanıklarla siyasal görüş ayrılığından dolayı kavga ettiğini, olay günü sanıkların, maktül Atilla'nın okuluna gittiklerini, aynı gün saat 20.30 da maktülün, sanıklardan ikisi ile Ülkücü Gençlik Derneğine geldiklerini, daha sonra bir otomobil ile dernekten uzaklaştıklarını, bu tarihten 5 gün sonra maktülün cesedinin sanık Sezai Aba'nın dayısına ait bağ evi yanında bulunduğunu, böylece sanıkların önceden tasarlayıp maktül Atilla'yı öldürdüklerinin anlaşıldığını ileri sürerek, her üç sanığın tasarlayarak adam öldürmek ve 6136 sayılı yasa'ya aykırı davranma suçlarından eylemlerine uyan Türk Ceza Yasası'nın 64. maddesi yoluyla 450/4. ve 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre cezalandırılmaları isteniyle Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesi; 17.3.1980 gününde, 1979/140-1980/51 sayı ile, olayın ideolojik görüş ayrılığından meydana geldiği, suçun sıkıyönetim ilânına neden olan yaygın şiddet eylemlerinden olduğu, 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerine göre davaya bakmanın sıkıyönetim askeri mahkemesi'nin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askerî Mahkemesi, 10.9.1980 gününde, 1980/877-28 sayı ile, sanıklara atılı suçun, olay tarihinde sıkıyönetim ilân edilmeyen Kayseri'de işlendiği, sıkıyönetim ilânına neden olan yaygın şiddet eylemlerinden sayılamayacağı, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç

Esas NO: 1980/543

içinde bağlantılı bulunmadığı ve da aya bakmanın Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevine girdiği kanısına vararak, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19.maddesine göre Mahkememiz'e başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Oğuz Barutoğlu, Ornan Erdem, Servet Kuzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 2.2.1981 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlman Dinç'i raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Askeri, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Adli Yargı Yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan, toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Murmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in yazılı düşünceler doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü

Suç, 12.9.1980 günü sıkıyönetim kapsamına alınan Kayseri'de 4.12.1978 tarihinde işlenmiştir.

Dosya içeriğinden sanıkların, Ülkücü Gençlik Derneği'ne devam eden sağ görüşlü kişiler olduğu, maktülün ise sol görüşlü olarak tanındığı, olay tarihinden önce sanıkların, maktül arasında görüş ayrılığı nedeniyle kavga ve bundan doğan gerginlik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan sanıkların maktül arasında, öldürmeyi gerektiren kişisel bir neden ve buna ilişkin dosyada yeterli kanıt bulunmamaktadır. Aksine olayın görüş ayrılığından çıktığını, davaya katılan maktülün babası/kimi tanıkların beyanları doğrulamaktadır. Bu hale göre sanıklara atılı suç, Millî Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4.maddesinde belirlenen ve temel haklardan olan yaşam hakkını ortadan kaldırmaya yönelik olarak işlendiğinden, anılan madde kapsamına girmekte, öte yandan da sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunmaktadır.

Herne kadar suç, Kayseri İlini de kapsamına alan ve 12.9.1980 günü ilân olunan sıkıyönetimden çok önce 4.12.1978 tarihinde işlenmiş ve 1402 sayılı Yasa'nın 13/a maddesi kapsamı dışında kalmış ise de, yukarıda belirlendiği gibi, sanıklara atılı suçlar, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir dava ile genel ve ortak amaç içinde bağlantılı olduğundan, 1402 sayılı Yasa'nın 13/b maddesindeki koşul gerçekleşmiş olmaktadır. Bu hale göre davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekir.

.. / ...

Esas NO: 1980/543

Açıklanan nedenlerle, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2^{nci} numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmiştir.

Bu görüşe İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2^{nci} numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 2.2.1981 gününde kesin olarak karar verildi.

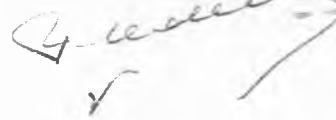
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

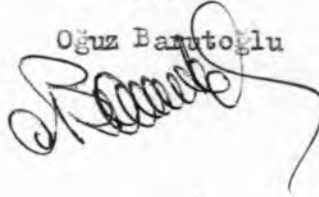
Üye

İsmail Oğuz

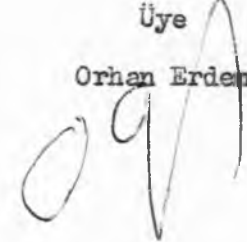
Üye

Oğuz Barıtoğlu

Üye

Orhan Erden

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

S/K

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/543

KARSI OL TAZISI

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13. maddesi: "Sıkıyönetim ilânına sebep ol suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemeler el koyduğu herhangi bir suçla umumî ve müsterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçla işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyöne askeri mahkemelerinde bakılır." hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş, senelerce önce iş miş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dava dosyalarını görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderilüyordu.

Böyle geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yenilen:

"a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilânına neden olan olayla ilişkin suçları..... sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlenmiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumî ve müsterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır..... biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat hessasınlar M.C.K. tarafından yapılmış ise de, madenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalarda gerekçeler üze de durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe "Sıkıyönetim ilânına sebep olan olaylar ilişkin suçlar" deyimi kullanılarak maddeye aşağıdaki getirilmek istenmiş, Millî Savunma Komisyonu, Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamalara sebebiyet verdiği için (umumî ve müsterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyöne mahkemelerinin yükünü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet ve Plân Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plân Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlenirken Millî Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde yürümekte olan örgütsel davaların, suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için suçlar arasında klâsik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile ".....ortak ve genel gaye içerisinde irtibat....." biçiminde değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumî ve müsterek gaye içerisinde irtibatı bulunan" ibaresi ile Millî Güvenlik Konseyince kabul edildiğine göre aynı gerekçelerle benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu güncellemelerin ışığında ele alınan irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilânına gerektiren bir olay olcağı, bu olayın elyazması veya 5135 sayılı Kanunun 12. maddesini ihlâl eden sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlenmiş olcağıdır. (b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince elkonulmuş bir suçla, umumî ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olcağıdır. Buradaki ".....umumî ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı...." ibaresinin boyutlarını aydın ve tespit etmek uygulamada en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilince, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süreyle hudutlandırılması, buna men bir örgüt mensuplarının da bir arada var olmasının varınılı olması gibi görüşler

nazara alındığında (b) bendindeki itirafın, (a) bendine göre ol konan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlanmanın menası kalmıyacağı inancındayız.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 nolu Kararı'na gelince:

Milli Güvenlik Konseyi (1) nolu bildiriyle, 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olaylara da belirtmek, bütün yurtda sıkıyönetim ilân ettirine göre sıkıyönetim ilân nedenlerini genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddüdü gidermek ve bazı suçlarda ihtas etm amacıyla (7) nolu kararını yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde : "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlara, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." kuralını vasettiği, kararda genel hatlarıyla belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununda ve bu konuma atıfta bulunan Sıkıyönetim Kanununda mevcut olduğu halde ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayların da sıkıyönetim ilân nedeni olduğunu vurgulamak istendiği konusuna varılmıştır.

Bu karardan 4 gün sonra yine aynı inanca 19.9.1980 tarih 2301 sayılı Kanunla sıkıyönetim kanununda yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişikliklerle mezkûr kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bu usul hükmü geçmişe de (makbeline) uygulanacağı, 7 nolu kararın (4). maddesinin, sıkıyönetim kararı ile birlikte düşünüldükçe uygulanması gerektiği, binaenaleyh belirtilen sürenin her ilde ilân edilmiş tarihi nazara alınarak- 7 nolu kararda belirtilen suçlarda da aynı naca'ı, ayrıca, olayımızda Sıkıyönetim Kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yurtda açıklanan biçimde, sıkıyönetim mahkemelerinin olkoyduğu herhangi bir suçla da ilgili batılı olma halini zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibarıyla işbu nedenlerle sıkıyönetim ilânından 3 ay önce..... tarihinde iktâ edildiği iddia olunan dava konusu *İsmail Oğuz* sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılmıyacağı görüşüyle çoğunluk kararıyla karşıyız.

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Servet Müstün

Üye

Hasan Jalilçale